

ДИГИТАЛНО ИНИЦИИРАНИЯТ БИЛИНГВИЗЪМ В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

гл. ас. д-р Виолета Георгиева-Христозова
Тракийски университет

Резюме. Настоящата теоретична разработка се отнася до феномена на дигитално иницирания билингвизъм в предучилищна възраст, характерен за поколение „Алфа”. Въз основа на проучвания на съвременни научни източници и директни наблюдения, публикацията съобщава и регистрира спонтанното и неструктурирано усвояване на втори език (предимно английски) от днешните деца в предучилищна възраст чрез персистиращото им игрово взаимодействие с екранно съдържание. Целта на това теоретично изложение е да се направи опит да бъде представен и дефиниран сравнително нов научен проблем пред специалистите в сферата на предучилищното образование. Материалът е насочен към широка аудитория, включваща студенти от педагогически специалности, действащи предучилищни педагози, родители на деца от предучилищна възраст и други заинтересовани страни. Дискусията разкрива противоречиви гледни точки, подчертавайки дисонанса между скептицизма на педагозите, експертните съмнения на някои изследователи и действителните наблюдения върху ефективната комуникация на деца от предучилищна възраст в естествени условия. Резултатите подчертават необходимостта от теоретични и емпирични педагогически проучвания в контекста на настоящата дигитална трансформация в образованието с оглед съобразяване стила на възпитание и педагогическо взаимодействие на съвременните деца от предучилищна възраст.

Ключови думи: *дигитално инициран билингвизъм, поколение „Алфа”, предучилищна педагогика, предучилищно възпитание, педагогическо взаимодействие*

DIGITALLY INITIATED BILINGUALISM IN PRESCHOOL AGE

Dr. Violeta Georgieva-Hristozova, Assist. Prof.
Trakia University

Abstract. This theoretical study addresses the phenomenon of digitally initiated bilingualism in preschool age, characteristic of the „Alpha” generation. Based on studies of contemporary scientific sources and direct observations, the publication reports and registers the spontaneous and unstructured acquisition of a second language (predominantly English) by today’s preschool children through their persistent playful interaction with screen content. The aim of this theoretical exposition is to attempt to present and define a relatively new scientific problem for specialists in the field of preschool education. The material is aimed at a wide audience, including students of pedagogical specialties, active preschool teachers, parents of preschool children, and

other interested parties. The discussion reveals conflicting viewpoints, highlighting the dissonance between the skepticism of educators, the expert doubts of some researchers, and the actual observations of effective communication of preschool children in natural conditions. The results emphasize the need for theoretical and empirical pedagogical studies in the context of the current digital transformation in education, with a view to adapting the style of upbringing and pedagogical interaction of modern preschool children.

Keywords: *digitally initiated bilingualism, generation Alpha, preschool pedagogy, preschool education, socialization*

Въведение

Постдигиталната епоха генерира ново нестандартно предизвикателство пред педагогиката. Науката не е пасивен обект, който да бъде обслужван от социума. Напротив, тя трябва да отчита социалните динамики, да се развива, изследва и открива за да служи на обществото. За съвременните деца, представители на поколение „Алфа” екранните устройства и дигиталните технологии са естествена среда и ежедневие. Системното екранно игрово взаимодействие води до поява на нов феномен – дигитално инициран билингвизъм. Това е форма на езиково усвояване, при която децата спонтанно, стихийно и неорганизирано научават даден език като втори език чрез редовния си контакт с екранно съдържание на съответния език. Този процес на усвояване на език се отличава със своята неформалност и подчертана липса на структурирано обучение, като децата го възприемат естествено чрез игри, видео съдържание и други дигитално-медийни контентни.

Крос-теоретичното взаимодействие (фиг. №1) ефективно илюстрира как се оформя едно ново научно поле и необходимост от мултидисциплинарен прочит за научно решение на проблемите в него от педагози, филолози и психолози. Синергията между дигитално иницирания билингвизъм в предучилищна възраст, еволюцията на науката предучилищна педагогика, отчитаща социалната и технологична динамики, и характеристиките на съвременните деца от поколение „Алфа”, очертават научно поле за иновативни изследвания. Адаптацията на предучилищната педагогика към постдигиталната ера налага необходимостта от преосмисляне на утвърдените методологии и конструиране на нови добри педагогически практики от експертите в областта.

Фигура №1. Възникващ фокус в педагогическата наука

Концептуализацията на дигитално иницирания билингвизъм отразява връзката между научното познание и еволюиращите обществени реалности, адресирайки специфичните нужди на поколение „Алфа“. Подобен кроснаучен подход към проблема не само признава съвременните технологични реалности, но и подчертава отговорността на науката да се адаптира и да отговаря на променящите се социални условия, осигурявайки релевантни знания и решения за предизвикателствата на нашето време.

Методология

Целта на настоящото изследване е да концептуализира и анализира феномена на дигитално иницирания билингвизъм в предучилищна възраст като актуален научен проблем в областта на педагогиката. Методологията съчетава преглед на научна литература и директни наблюдения върху деца от предучилищна възраст в България.

Въз основа на извършения анализ на актуални български и международни публикации по проблема се откроява дефицит на теоретични постановки. Проведени са директни наблюдения върху деца от предучилищна възраст относно проявления на дигитално иницирания билингвизъм в естествена среда. Изборът на качествено наблюдение е продиктуван от необходимостта първоначално да се регистрира самият феномен и да се оцени потенциалът за по-нататъшни, по-мощни изследвания. Наблюдаваната група

включва деца на възраст 5-7 години, които редовно взаимодействат с дигитални устройства и са изложени на англоезично съдържание, без да имат формално обучение по английски език. Наблюденията се провеждат в домашна среда, детски градини и на детски площадки за период от 10 месеца, без претенции за лонгетюдност и репрезентативност. За целите на литературния обзор са използвани ключови думи в платформите Google Books и ResearchGate. Важно е да се отбележи, че този теоретичен преглед не претендира изчерпателност, което би било непрактично в рамките на една статия. По-скоро той цели да предостави основа за разбиране на проблема, като оставя възможност за по-обширни и задълбочени проучвания в бъдещи трудове.

В съответствие с научните принципи е коректно да бъдат отчетени няколко ограничения. От една страна, субективността, присъща на качествените наблюдения, която би могла да повлияе на интерпретацията на данните. От друга страна, ограниченият размер и демографски обхват на извадката, които лимитират възможностите за широки генерализации. Независимо от тези обструкции, настоящото изследване е заявка за количествено ориентирани проучвания в тази област, които биха могли да включат разработването на по-сложен инструментариум за емпирично изследване.

Резултати

Съвременни изследвания върху билингвизма и дигиталните технологии. Концепцията за дигитално иницириания билингвизъм се пресича с няколко области на съвременните изследвания, макар и да не се обхваща напълно от тях. Приобщаващото образование в контекста на езиковото обучение и използването на дигитални технологии е във фокуса на изследванията на съвременните изследователи, които разглеждат как технологиите подпомагат включването и развитието на езиковите умения при деца с различен културен и лингвистичен произход (Prado & Warschauer 2024). В допълнение, Шапел изследва лингвистичните аспекти на преподаването, изучаването и оценяването на втори език, с акцент върху използването на технологии (Chapelle 2022). Тези изследвания предоставят основа за разбиране на взаимодействието между технологиите и езиковото развитие, въпреки че се фокусират предимно върху целенасоченото използване на технологии за езиково обучение. Припомняме, че дигитално иницирианият билингвизъм предполага спонтанно възникване на двуезичност чрез ежедневно взаимодействие с дигитални медии. В контекста на предучилищното образование, множество изследвания подчертават предимствата на билингвизма. Съществуват изследвания, които акцентират върху подобреното когнитивно развитие, езикови умения и културна осъзнатост, призовавайки родители и педагози да насърчават двуезичието (Текуй-Архин 2023). Идеята е застъпена още през XVII от английския философ Джон Лок в концепцията му за възпитанието. В наши дни, проучванията в тази посока продължават, като се разглежда влиянието на ранния билингвизъм върху детското развитие, подчертавайки потенциала му да сти-

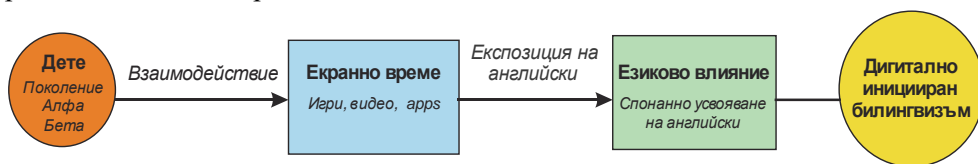
мутира способностите за учене на чужди езици и да подобри когнитивните умения (Gramatkovski & Ristevska 2019). Други проучвания са фокусирани върху сравнителния анализ на когнитивните предимства и недостатъци на двуезичието в ранна детска възраст в различни лингвистични контексти (Dang & Nguyen 2024). Въпреки това, се откриват статистически значими разлики в някои творчески способности в полза на монолингвалните деца в предучилищна възраст (Al Saud 2016). В сферата на дигиталната компетентност, се очертават седем ключови теми, характеризиращи адекватната дигитална компетентност при децата (Masoumi & Bourbour 2024). Други изследователи разкриват положителното отношение на учителите към използването на дигитални медии в ранното обучение по английски език, въпреки ограничените им умения (Zainuddin & Sjögren 2024). Проучват се и възгледите на предучилищни педагози относно глобалното образование (Bolattaş & DENİZ 2024). Междувременно, е разработена методология за формиране на комуникативна компетентност при изучаването на чужди езици, базирана на дигитални образователни ресурси (Baimakhan et al. 2024). В контекста на специфични езикови двойки, се анализират положителните ефекти на билингвизма върху детското развитие (Tuimebayev 2024). От скоро в някои страни специфично се изследва развитието на глобалния билингвизъм, разкривайки тенденция към увеличаване на английските асоциации (Leleka & Moskalenko 2023).

Билингвизмът в българския образователен контекст. Билингвизмът се разглежда от различни аспекти от изследователи и в България. Някои се фокусират върху ролята на мултикултурното образование в преодоляването на социални бариери и създаването на по-комфортна образователна среда (Илиева 2017). Други анализират промените в езиковата ситуация в определени региони, отбелязвайки тенденции към засилване на диглосията за сметка на билингвизма (Marinov 2024). Има изследователи, които проучват предизвикателствата пред билингвалните ученици в областта на писмената реч и четенето с разбиране (Илиева 2023). Съществуват и проучвания, съсредоточени върху двуезичието при хора със слухови нарушения (Съева 2010). Не на последно място, някои учени изследват проявите на билингвизъм в онлайн среда, като например в интернет форуми (Тодорова 2016).

Изследванията на споменатите автори предоставят ценна и експертна основа за разбиране на съвременните образователни предизвикателства, свързани с билингвизма, приобщаващото образование, използването на технологии в езиковото обучение и дигиталната компетентност в предучилищна възраст. Въпреки че тези проучвания не адресират пряко феномена на дигитално иницирания билингвизъм, както е дефиниран в настоящата статия, те формират важен контекст за неговото разбиране. Докато съществуващите изследвания се фокусират върху целенасочени образователни практики и структурирано използване на технологии, регистрираният от нас научен проблем се отнася

до спонтанното и неформално езиково усвояване чрез ежедневно взаимодействие с дигитални медии. Така, експертизата и познанията на цитираните изследователи служат като полезна предпоставка за изясняване на този нов феномен, който досега не е бил обект на специфично научно внимание.

Дефиниране на дигитално инициирания билингвизъм. Настоящата работа се стреми да привлече научното внимание към нов педагогически проблем, който е резултат от технологичния прогрес и настоява за иновативни педагогически изследвания и практики, адекватни на стила на възпитание на съвременните деца и социалните трансформации. Първостепенната цел на статията е да регистрира реалния феномен на дигитално инициирания билингвизъм, докато вторичната ѝ задача е да дефинира това понятие. Важно е да се отбележи, че предложената дефиниция е първоначална формулировка, базирана на наблюдаваните прояви на представители от поколение „Алфа“ в естествена среда (фиг. №2) и вероятно ще претърпи прецизиране след позадълбочени емпирични изследвания. Въпреки това, тя предоставя фундамент за бъдещи проучвания, целящи да разберат и адресират това ново измерение на езиковото развитие в постдигиталната епоха.

Фигура №2. *Дигитално иницииран билингвизъм в предучилищна възраст*

Дигитално инициираният билингвизъм е феномен, характерен за деца от предучилищна възраст (поколения Алфа и следващите), изразяващ се в спонтанно усвояване на чужд език (предимно английски), като втори език чрез интензивно игрово взаимодействие с екранни устройства и англоезичен дигитален контент.

В България този процес протича паралелно с развитието на майчиния език, често влияейки негативно върху него. За разлика от академичния билингвизъм, дигитално инициираният възниква стихийно и неорганизирано в контекста на ежедневното екранно време, създавайки нова форма на ранна двуезичност, обусловена от съвременната екранна игрова среда.

Конкретни примери за дигитално иницииран билингвизъм сред деца от предучилищна възраст.

1. Смесване на български и английски език в едно изречение – децата спонтанно вмъкват английски думи или изречения в иначе български изречения. Например:

- петгодишно дете, играещо на таблет, възкликва на смесица от английски и български език: „Look! Аз спечелих!“;
 - шестгодишно момче, непосредствено след игра на таблет, се затруднява да закопчае якето си и казва: „I am stuck in the якето“;
 - в детската градина учителката пита децата какво яде мечо, а едно от тях отговаря „хъни“, вероятно имайки предвид „honey“ (мед);
 - дете аргументира избора си за храна: „Ще ям много мийтболс, за да стана голям и силен“, вероятно имайки предвид „meatballs“ (кюфтета);
 - шестгодишно дете, играеки в парка, държи шишарка и казва „Намерих голям пайнкон“, вероятно имайки предвид „pine cone“ (шишарка);
 - в магазина дете моли „Може ли да ми купиш чок-лът?“, вероятно имайки предвид „chocolate“ (шоколад);
2. Изразяване само на втория език (английски) в отговор на въпроси или използва само английски език за комуникация, когато е регламентирана да бъде на английски. Детето отговаря изцяло на английски език, когато възрастният разговаря с него на английски и изисква същото от него. Разговорът остава смислен и коректен, което показва, че детето разбира въпросите и дава подходящи отговори, ползвайки репертоара си от думи на английски език в точния контекст.

Характеристики на поколение „Алфа“. Децата носители на този феномен са представители на поколение „Алфа“ – първото изцяло иницирано в XXI век поколение, което се отличава с черти, композирани от дигиталната и социална трансформация на времето, в което се раждат и израстват. Поколение „Алфа“, обхващащо децата родени след 2010 година, представлява специфична генерационна формация, която все още не е достатъчно изследвана от педагогическата наука.

Психолого-педагогическите характеристики и образователните потребности на поколение „Алфа“ се отличават съществено от предходните генерации, което налага преосмисляне на установените образователни парадигми, педагогически практики и подходи.

Тези деца са първото поколение, родено в среда на тотално технологично изобилие, където екранните устройства са неразделна част от ежедневието им от най-ранна възраст. В езиковия им репертоар се включват думи като „пандемия“, „война“ и други, още в предучилищна възраст, което отразява глобалните събития, формиращи тяхното светоусещане.

Сред отличителните черти на поколение „Алфа“ е появата на феномена „дигитално инициран билингвизъм“, който трансформира традиционните концепции за езиково усвояване. Този феномен се характеризира с активиране на невронни мрежи в мозъка, които при предходни поколения са латентни в детска възраст. За разлика от предшествениците си, които първоначално са заучили изрази на чужд език механично и едва по-късно осмислят тяхното съдържание, представителите на поколение „Алфа“ (развили такъв вид би-

лингвизъм) демонстрират способност за непосредствено разбиране на семантичното съдържание при първоначален контакт с нов лингвистичен материал.

Отношението на коментираното поколение към детската литература и естетическото възпитание също търпи значителни промени, като индустрията ги превръща в познавачи на водещи брандове дрехи и играчки още от предучилищна възраст.

В сферата на умственото развитие се наблюдават интригуващи феномени. Например, при изписване на цифри много деца от това поколение не следват традиционните движения, а имитират въвеждане на клавиатура, демонстрирайки интуитивно познаване на дигиталните интерфейси. Този пример е само един от множеството, илюстриращи дълбоката интеграция на технологиите в когнитивните процеси на тези деца. Предпочитанието към информация, представена чрез разнообразни мултимедийни формати, надхвърля простото визуализиране, характерно за поколение „Z”. За ефективно ангажиране на вниманието на поколение „Алфа” е необходима комплексна сетивна стимулация, съчетаваща текстово съдържание със зрителни и аудио елементи. Тази мултисензорен подход отразява еволюцията в когнитивните предпочитания на новото поколение.

За тях границата между виртуалния и физическия свят е размита, възприемайки ги като единно цяло. Пример за това е начинът, по който децата, увлечени в екранната игра, без колебание търсят възможност да вкарат реални пари в таблета, за да закупят желани съдържания.

Децата от поколение „Алфа” проявяват засилена емоционална експресивност, често подпомогната от дигитални средства. Изчерпването на батерията на таблета може да предизвика интензивни емоционални реакции – от агресия до дълбока фрустрация, водещи понякога до деструктивно поведение спрямо устройството. Тази силна емоционална връзка с технологиите илюстрира дълбоката им интеграция в психо-емоционалния свят на децата.

Парадоксално е, че докато образователните системи все още се адаптират към нуждите на поколение „Алфа”, на хоризонта вече се очертава появата на следващото поколение – „Бета”. Това поставя спешната необходимост от задълбочени педагогически изследвания, които да осветлят характеристиките, стилове на възпитание и учене, педагогическо и социално взаимодействие, характерни за поколение „Алфа”, преди да се изправим пред предизвикателствата на следващата генерация. Необходимо е преосмисляне на обекта и предмета на предучилищната педагогика – традиционното разбиране за детето от раждането до 7 години трябва да се адаптира към новите реалности на дигиталната ера, отчитайки характеристиките на поколение „Алфа”. Необходимо е интегриране на мултисензорни подходи и дигитални технологии в образователните програми, отчитайки новите когнитивни специфики на децата.

Подобно на начина, по който педагогиката в миналото се е сблъскала с предизвикателствата на телевизията, сега е наложително да се адресират комплексните аспекти на екранните игрови взаимодействия. Съвременният

дискурс, фокусиран предимно върху потенциалните негативи за развиващата се нервна система и риска от зависимости, оставя значителни празнини в научното познание. Необходимо е задълбочено изследване на структурата, функциите и таксономията на екранните игри в контекста на детското развитие. Тази нова изследователска траектория ще позволи по-нюансирано разбиране на влиянието на екранните игри върху когнитивните, социалните и емоционалните аспекти на предучилищното развитие, надхвърляйки популярните разбирания за „полезно-вредно“. Необходимо е и преосмисляне на умственото възпитание, предвид новите когнитивни процеси, свързани с дигиталните технологии. Класическите концепции за детски труд и трудово възпитание все още не отчитат дигиталните компетенции на днешните деца от предучилищна възраст, които все още не са включени в разбирането за приемственост и подготовка на децата за училище. Всичко това не изключва и осъвременяване на професиограмата на детския учител с познания за спецификите на сегашните деца в детските градини и професионално „свервяване“ на часовника им.

Дискусия

Феноменът на дигитално инициирания билингвизъм открива нови хоризонти за педагогически изследвания. Настоящата статия съзнателно лимитира фокуса си върху два ключови момента за дискусия, произтичащи от наблюдения в автентична среда – домове, детски площадки и детски градини.

Първо, наблюденията разкриват тенденция сред предучилищните педагози към подчертано негативно възприемане на този феномен. Детските учители демонстрират склонност към формиране на критични оценки относно родителските практики, свързани с предоставянето на дигитални устройства на децата. Интересно е да се отбележи, че тези оценъчни разсъждения рядко се артикулират директно пред родителите, а по-скоро циркулират в затворения професионален дискурс между колеги. В рамките на тези междуколегиални обсъждания се наблюдава тенденция към иронична стигматизация, при която на родителите се приписва етикет на недостатъчна ангажираност или небрежност спрямо благосъстоянието на децата. Педагозите интерпретират честото взаимодействие на децата с екранни игри като индикатор за родителско безразличие. Подобна позиция, обаче, не отрича комплексността на съвременното семейно ежедневие и динамика на технологичните трансформации в социума. Опитите за тотално елиминиране на достъпа до дигитални устройства крият риск от създаване на изкуствена бариера между децата и тяхната естествена среда. Това потенциално би могло да доведе до форма на технологична алиенация и социална комплицираност.

Второ, в академичните среди се идентифицира спектър от позиции, вариращи от скептицизъм относно релевантността на проблема до пълно отхвърляне на самата концепция за билингвизъм в този контекст. Критиците твърдят, че езиковите умения, придобити чрез дигитални устройства, са лимити-

рани в своята приложимост и неподходящи за пълноценна интеракция в реални социални взаимодействия.

Тези теоретични постановки, обаче, контрастират с наблюденията върху деца, носители на този тип билингвизъм. В реални условия такива деца демонстрират забележителна способност за ефективна комуникация на втория език, най-често английски.

Дигитално иницирианият билингвизъм би могъл да стимулира интелектуалните умения, тъй като спонтанното превключване между езици в дигитална и реална среда, насърчава когнитивната гъвкавост, подобрявайки способностите за решаване на проблеми от предучилищна възраст. Друга полза от феномена е разширяване културните хоризонти на децата чрез взаимодействие с разнообразно съдържание, което те несъзнателно интериоризират и след това претворяват в своите игри. Ранното владение на английски език може да бъде стратегическо предимство за предстоящата социална роля на ученик и за академичен труд, особено по отношение на чуждоезиково обучение. По-далечната перспектива, може да се види в бъдеща професионална реализация, която да надхвърля физическите ограничения на родната страна.

Разминаването между дефицита на концептуални рамки и практическите наблюдения акцентира върху необходимостта от задълбочени изследвания в тази посока. Бъдещите научни търсения биха могли да се съсредоточат върху лонгитудиналните ефекти на дигитално иницириания билингвизъм, изследвайки неговото влияние върху езиковата еволюция и социо-културната адаптация на подрастващите.

Заклучение

Изследването на дигитално иницириания билингвизъм при деца от предучилищна възраст разкрива необходимост от преосмисляне на традиционните педагогически подходи. Спонтанното усвояване на втори език чрез стихийно дигитално асистирано взаимодействие поражда необходимост от нови проучвания. Резултатите показват, че е наложително да се разработят нови педагогически концепции и добри практики, които да отчитат променящите се социокултурни условия и образователни специфики на поколение „Алфа“. Съществуването на противоречиви гледни точки и липсата на единно разбиране в педагогическата теория и практика относно влиянието на този феномен, не може игнорира факта, че той съществува в голяма част от децата в предучилищна възраст в съвременния свят.

ЛИТЕРАТУРА

ИЛИЕВА, Г., 2023. Особенности в письменния български език при билингвални ученици. В: *Сборник доклади от научна конференция „Логопедия с поглед към бъдещето“*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/376554176_Osobenosti_v_pismenia_blgarski_език_pri_bilingvalni_ucenici [Viewed 2024-9-14].

- ИЛИЕВА, М., 2017. *Взаимодействие с ромското семейство в мултикултурна образователна среда: за учители в детска градина и училище*. Стара Загора: Тракийски университет – ДИПКУ. ISBN- 978-954-691-077-6.
- СЪЕВА, С., 2010. *Глухота и билингвизъм*. София: Аеропрес БГ. ISBN 978-954-8521-03-1.
- ТОДОРОВА, Б., 2016. Езиковата ситуация в интернет (върху материали от форумите на bg-мама). В: *Проблеми на социолингвистиката XII*. София: МСД, с.115-120. Available from: https://www.researchgate.net/publication/313056213_Ezikovata_situacia_v_internet_vrhu_materiali_ot_forumite_na_bg-mamma [Viewed 2024-9-15].
- AL SAUD, A.F., 2016. The Impact of Bilingualism on the Creative Capabilities of Kindergarten Children in Riyadh, Saudi Arabia. *International Education Studies*, 9(10), с.263-274. ISSN 1913-9020. Available from: <https://doi.org/10.5539/ies.v9n10p263> [Viewed 2024-9-14].
- ВАИМАКХАН, А.С., KARABULATOVA, I.S., BELGIBAYEVA, G.K., ISKAKOVA, P.K., et al., 2024. Digital technologies in the formation of communicative competence in the situation of multicultural bilingualism and modern real/virtual urbanism. *Revista Amazonia Investiga*, 13(77), с.233-245. ISSN 2322-6307. Available from: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.77.05.17> [Viewed 2024-9-14].
- BOLATTAŞ GÜRBÜZ, F. и DENİZ, Ü., 2024. Exploring Global Education in Early Childhood: Preschool Teachers' Perspective. *Journal of Qualitative Research in Education*. ISSN 2148-2624. Available from: <https://doi.org/10.14689/enad.39.1925> [Viewed 2024-9-14].
- CHAPELLE, C., HAUSER, P.C., LEE, H., SCHÖNSTRÖM, K., et al., 2022. Discussion of Validation Issues in Signed and Spoken Assessments for Adult L2 Learners. В: *The Handbook of Language Assessment Across Modalities*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0190885052.
- CHAPELLE, C. и LEE, H., 2022. Validation of Spoken Language Assessments for Adult L2 Learners. В: *The Handbook of Language Assessment Across Modalities*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0190885052.
- DANG, Т.Н.М. и NGUYEN, А., 2024. The Impact Of Early Childhood Bilingualism On Cognitive Development: Comparative Studies. *Journal of Knowledge Learning and Science Technology*, 3(2), с.177-184. ISSN 2821-4862. Available from: <https://doi.org/10.60087/jklst.vol3.n2.p184> [Viewed 2024-9-14].
- GRAMATKOVSKI, В. и RISTEVSKA, М., 2019. EARLY BILINGUALISM: CHALLENGE FOR EDUCATORS AND EDUCATIONAL INSTITUTIONS (KINDERGARTENS AND SCHOOLS). *Teacher International Journal of Education*, 17, с.15-22. ISSN 1857-8888. Available from: <https://doi.org/10.20544/teacher.17.06> [Viewed 2024-9-14].
- LELEKA, Т. и MOSKALENKO, О., 2023. The Psycholinguistic Aspects of Global Bilingualism Against the Background of the Society Digitalization Process in Ukraine and Slovak Republic. *PSYCHOLINGUISTICS*, 33(2), с.90-

113. ISSN 2309-1797. Available from: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2023-33-2-90-113> [Viewed 2024-9-14].
- MARINOV, V., 2023. Актуални процеси в езиковата ситуация в крайния български Северозапад. В: *Прошло и будуће у култури срба и бугара - Минало и бъдеще в културата на срби и българи*. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу, pp.57-67. Available from: <https://doi.org/10.46630/pbk.2024> [Viewed 2024-9-15].
- MASOUMI, D. и BOURBOUR, M., 2024. Framing adequate digital competence in early childhood education. *Education and Information Technologies*. ISSN 1360-2357. Available from: <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12646-7> [Viewed 2024-9-14].
- PRADO, Y. и WARSCHAUER, M., 2024. *Voices on the Margins: Inclusive Education at the Intersection of Language, Literacy, and Technology*. Cambridge: MIT Press. ISBN 978-0262547574.
- RAFI, M.S., 2017. Bilingualism and identity construction in the digital discourse. *Journal of Multicultural Discourses*, 12(3), с.254-271. ISSN 1744-7143. Available from: <https://doi.org/10.1080/17447143.2017.1342649> [Viewed 2024-9-14].
- TEKYI-ARHIN, O., 2023. The benefits of bilingualism in early childhood education. Available from: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.25301.70882> [Viewed 2024-9-14].
- TUIMEBAYEV, U., 2024. POSITIVE EFFECTS OF BILINGUALISM ON CHILD DEVELOPMENT. *Philology Studies*, 73(2), с.20-28. ISSN 2713-0541. Available from: <https://doi.org/10.48371/PHILS.2024.73.2.020> [Viewed 2024-9-14].
- ZAINUDDIN, H. & SJÖGREN, H., 2024. Teachers' Impressions on the Use of Digital Media in Early English Learning for Early Childhood Students. Available from: https://www.researchgate.net/publication/383552013_Teachers'_Impressions_on_the_Use_of_Digital_Media_in_Early_English_Learning_for_Early_Childhood_Students [Viewed 2024-9-15].

Информация за автора

Име с научна степен и длъжност на автора:

Виолета Георгиева-Христозова, доктор, гл. асистент

Персонален изследователски номер:

(WoS: KLY-9134-2024/ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0157-2046>)

Образователна институция/Институт:

Тракийски университет, Педагогически факултет

Контакти: +359888040288; violeta.georgieva@trakia-uni.bg